

Χρήματα – οικονομικές κρίσεις: τα διδάγματα της ιστορίας

Ιωάννα Πεπελάση
ipepelasis@aub.gr

Διάλεξη 14

Χρηματο-οικονομικές κρίσεις, “μύθος και πραγματικότητα”: Τι μας διδάσκει η ιστορία;

Επιστροφή στους μύθους για τις Χρηματο-οικονομικές κρίσεις

- i. Σε κάθε νέα εποχή επικρατεί η πίστη ότι «αυτή τη φορά θα είναι αλλιώς»
- ii. Η κρίση είναι αποτέλεσμα αναδιανομής (και «εγκληματικών» ενεργειών)
- iii. Η αγορά είναι αυτορυθμιζόμενη – τα άτομα ως οικονομικά υποκείμενα λειτουργούν με γνώμονα τη λογική και συνεπώς δε μπορεί να υπάρξει μη ορθολογικός κερδοσκοπός
- iv. Όλες οι κρίσεις είναι ίδιες... Ή η κάθε κρίση είναι ιδιότυπη

Χρηματο-οικονομικές κρίσεις, “μύθος και πραγματικότητα”: Τι μας διδάσκει η ιστορία;

i. Φούσκες

Γενικά Συμπεράσματα :

- Όλες οι φούσκες σκάνε - όταν οι αξίες είναι υπερτιμημένες και ξεφεύγουν από την θεμελιώδη τους αξία 'fundamental value' κάποια στιγμή θα καταρρεύσουν
- Οι φούσκες συμβαίνουν σε εποχές 'γενικής' ευημερίας, οικονομικής μεγέθυνσης και πιστωτικής επέκτασης
- Οι φούσκες δεν προκαλούν κατ' ανάγκη ύφεση στην πραγματική οικονομία

Χρηματο-οικονομικές κρίσεις, “μύθος και πραγματικότητα”: Τι μας διδάσκει η ιστορία;

ii. Τραπεζικές κρίσεις – πανικοί

Γενικά Συμπεράσματα και σχόλια:

- Ιστορικά οι τραπεζικές κρίσεις έχουν υπάρξει ο πιο διαδεμένος τύπος κρίσεων. Είναι συνήθως και οι πιο οδυνηρές, προκαλώντας μεγάλες υφέσεις στην πραγματική οικονομία
- Όπως και οι φούσκες, οι τραπεζικές κρίσεις έρχονται σαν επακόλουθο πιστωτικής επέκτασης
- Συχνά συνδέονται με φάσεις υψηλούς διεθνούς ροής (κινητικότητας) κεφαλαίων, την εφαρμογή καινοτόμων χρηματο-οικονομικών προϊόντων (μόχλευσης) και την ανάπτυξη ενός ‘σκιάδους τραπεζικού συστήματος’
- Οι κρίσεις συντείνουν στην συγκεντροποίηση του κεφαλαίου

Χρηματο-οικονομικές κρίσεις, “μύθος και πραγματικότητα”: Τι μας διδάσκει η ιστορία;

iii. Κρίσεις δημοσίου χρέους – χρεοκοπίες

Γενικά Συμπεράσματα και σχόλια:

- Οι αλυσιδωτές χρεοκοπίες αποτελούν ένα γενικευμένο φαινόμενο στα κράτη όταν κάνουν τη μετάβαση από τη φάση της αναδυόμενης οικονομίας στη σύγχρονη/ανεπτυγμένη οικονομία
- Μια χώρα που βιώνει μια ξαφνική και σημαντική εισροή ξένου κεφαλαίου καταλήγει σε χρεοκοπία
- Τα μεγάλα επεισόδια χρεοκοπιών συνήθως έχουν μεγάλες χρονικές αποστάσεις μεταξύ τους και έτσι εξηγείται και η δημιουργία της ψευδαίσθησης/συνδρόμου του ότι «Αυτή τη φορά τα πράγματα θα είναι διαφορετικά»
- Ο διάμεσος χρόνος που διαρκεί μια κρίση χρέους/πτώχευση μετά τον β' παγκόσμιο πόλεμο έπεσε στο μισό
- Το χρέος είναι και χρήσιμο... και χωρίς χρέος δε μπορεί να σταθεί ο καπιταλισμός

Χρηματο-οικονομικές κρίσεις, “μύθος και πραγματικότητα”: Τι μας διδάσκει η ιστορία;

iii. Κρίσεις δημοσίου χρέους – χρεοκοπίες

Τελικά το βασικό ερώτημα – κλειδί

Πώς μπορούν οι χώρες να αναβαθμισθούν από αναδυόμενες οικονομίες σε εξελιγμένες **χωρίς** να περάσουν από τη λαίλαπα των χρεοκοπιών;

Χρηματο-οικονομικές κρίσεις, “μύθος και πραγματικότητα”: Τι μας διδάσκει η ιστορία;

Επίλογος

Οι μύθοι για τις Χρηματο-οικονομικές κρίσεις

- i. Σε κάθε νέα εποχή επικρατεί η πίστη ότι «αυτή τη φορά θα είναι αλλιώς»
- ii. Η κρίση είναι αποτέλεσμα αναδιανομής (και «εγκληματικών» ενεργειών)
- iii. Η αγορά είναι αυτορυθμιζόμενη – τα άτομα ως οικονομικά υποκείμενα λειτουργούν με γνώμονα τη λογική και συνεπώς δε μπορεί να υπάρξει μη ορθολογικός κερδοσκοπός
- iv. Όλες οι κρίσεις είναι ίδιες... Ή η κάθε κρίση είναι ιδιότυπη

Χρηματο-οικονομικές κρίσεις, “μύθος και πραγματικότητα”: Τι μας διδάσκει η ιστορία;

Γενικά διδάγματα

- Η υπόθεση των κρίσεων είναι μια πολύ παλιά ιστορία... έρχονται και φεύγουν
- Οι χρηματο-οικονομικές κρίσεις συνδέονται με την τεχνολογική πρόοδο (συμπεριλαμβάνουμε και την άυλη)
- Οι χρηματο-οικονομικές κρίσεις εξελίσσονται σε διάδραση με την παγκοσμιοποίηση, την επέκταση του 'χρήματος' και την απελευθέρωση των αγορών
- Οι χρηματο-οικονομικές κρίσεις όταν είναι μεγάλες είναι καταστροφικές για την κοινωνία αλλά συντείνουν ενίοτε στη δημιουργία συνθηκών για σημαντικές μεταρρυθμίσεις και την ενίσχυση του ρόλου του κράτους

Χρηματο-οικονομικές κρίσεις, “μύθος και πραγματικότητα”: Τι μας διδάσκει η ιστορία;

Επίλογος

- Τέλος να μην ξεχνάμε ότι οι χρηματο-οικονομικές κρίσεις προϋπήρχαν της ανόδου του βιομηχανικού καπιταλισμού και ότι καθώς αλλάζει ο καπιταλισμός αλλάζουν οι κρίσεις και αντίστροφα.
- Το θεσμικό πλαίσιο του χρηματο-οικονομικού συστήματος και η εξέλιξή του είναι διαφορετικό στις ΗΠΑ από ό,τι στην Ευρώπη.

Σας ευχαριστώ για το ενδιαφέρον σας για το μάθημα.

Ιωάννα-Σαπφώ Πεπελάση